

אקטואליה

חודש מרחשוון תשע"ה, מאת הרב דוד גרינוולד
מס' 186

העם התורה והארץ עבור העולם

מנקודת מבט כרונולוגית – "מחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר", עם ישראל היה הראשון שעלה במחשבתו של הבורא. התורה נוצרה לפני בריאת העולם. וארץ ישראל הושתתה כטבור העולם, כנקודת תווך שממנה התפשטו הארצות כולם. ומנקודת מבט של חשיבות ותכליתיות – קובע אליהו הנביא כי עם ישראל קודם. אמנם התורה מחברת בין העם והארץ, וביניהם לבין הקב"ה, אבל אלמלא עם ישראל, לא היה קיום עולם. מאז התגלה הקב"ה לאבותינו בארץ ישראל – העולם מתקיים בזכות קיום התורה של עם ישראל בארץ ישראל. ואינו זקוק ל"נהמא דכיסופא" – לחם חסד מידי הבורא, אלא נהנה בזכות. תקופת התווה של האנושות מגיעה לקיצה ומתחילה תקופת התורה, עם עלייתו של עם ישראל בארץ ישראל על במת העולם.

הקב"ה מסר לאדם הראשון מסורת הומניסטית שבעודו קשור לאדמה – ראשו מגיע השמימה, ומסורת זו נלמדה וטופחה ע"י האבות והם הנחילו אותה לצאצאיהם שעמדו בראשם של בתי מדרש כגון זה של שם ועבר, ולבסוף בני ישראל. כל זאת עוד לפני מתן תורה בסיני. כאשר המרכז הראשי לשמירת מסורת זו היה בארץ ישראל. הכנענים שאחזו בה חיללו את קדושתה, ומשעה שתטוהר מחטאי יושביה – תיעשה לארץ ישראל המקודשת במצוות. עד מעמד מתן תורה שבו נתחברו ישראל לארץ ישראל, הקב"ה הודיע לאדם בצורה מצומצמת מה הוא מצפה ממנו שיעשה ושלא יעשה, והגיב על מעשים פסולים שעשו בני האדם בנגוד למצפונם אותו נטע בהם ה'. ההיסטוריה של עמנו מתחילה במסע של אברהם עליו הוא מצווה, תוך שה' מסתיר ממנו את היעד, כדי שיוכיח שהוא מסוגל לגלות את הארץ המיועדת לו באופן אינטואיטיבי – הודות לזיקה שיש לו לאותה ארץ. בהמשך, ה' מתגלה לאבות ולצאצאיהם ומבהיר להם מה הוא מצפה מן האנושות. העולם אינו מגרש שבו רודף אדם אחר עושר ורכוש אלא מקום של שליחות ושירות.

לפני ההתגלות לאברהם, הונח לו לאדם לעשות כחפצו והוא נקרא לסדר רק כאשר כשל, משהתאכזב האלוקים מהתנהגותו של האדם, הטיל על אברהם אבינו שליחות – אוניברסאלית, ובדרכו ילכו צאצאיו. בהמשך מתגלה ה' לעם ישראל ומבהיר לעולם כולו מה הן המשימות לעם ישראל בארץ ישראל ומה הן הדרישות מן האומות האחרות.

"החזירה הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, עד שבא ישראל וקבלוה". ישראל היה העם היחיד שהיה מוכן לקבל את התורה בשלמות בכל מקום ולממש אותה בארץ ישראל. כך נושא עם ישראל בארץ ישראל שליחות כלפי העמים כולם, כשעליו לשמש מופת לאנושות בכללה. ישראל נטלו על עצמם משימה אחראית זאת תוך שהם מודעים למחיר הכבד שהם נדרשים לשלם. שהרי מתן תורה גרם להתפרצות של שנאה של אומות העולם כלפי עם ישראל, הם אינם יכולים לסלוח לנו על שקבלנו על עצמנו מה שהן חשבו לבלתי אפשרי. הם שומרים לנו טינה על שאנו מחויבים למה שהם אינם מעוניינים בו. התורה השלמה והמאוחדת המחברת גוף ונפש ללא כל פשרות עם דתות ואמונות זרות, וליתור כל שהוא לדרישות היצר. ועד היום הן תוקפות אותנו בשל העובדה שאנו מטרידים אותם ממנוחתם, ומרגיזים אותם בנוכחותנו.

כשהם פוגעים בנו חיציהם מכוונים לאלוקינו, שאת תורתו סרבו לקבל ואת מלכותו דחו, הם שונאים אותנו בהיותם שונאי אלוקינו. הדרך היחידה בה הם יכולים לצאת נגד ה' היא לצאת בהתקפות כנגדנו. כמאמר הנביא: "כי הנוגע בכם נוגע בבבת עינו של ה'".

וכדברי ר' חנינא: "הסוטר לועו של ישראל כאילו סותר לועה של השכינה". כי התורה שלו היא תורתנו, ואנו עמו וארצו – ארצנו.

האומות השקועות בעולם גשמי וחומרני מגלים כלפינו חוסר הבנה הגובל בבוז כי הם שופטים את זולתם לפי הופעתם החיצונית והצלחתם החומרית. כי גם הם מצפים ליחס מכבד על סמך ההיבט החיצוני כלומר כחם גדולתם ומרחב השליטה שלהם. וכיון שכך אינם יכולים להתקרב לתורתנו ואלינו ולהבין את הקשר המיוחד שלנו לארצנו אין הם יכולים להבין את משמעות קיומן של העם התורה והארץ כי עם כל היותם בעוה"ז מקורם בעולם נסתר ונבדל. שונה לגמרי מעולמנו וע"כ בלתי מובן.

התורה, עם ישראל וארץ ישראל נועדו לשרת בסופו של דבר את העולם כולו. בשמשם דוגמא ומופת, בהיותם קרובים לצלם אלוקים הטבוע בהם.

באמצעות התורה שבע"פ מפענח עם ישראל את התורה וזאת יכול לעשות רק בעמלו ויגיעתו ובקימו אותה בכל עת ובל שעה.

באמצעות שפתו של העם היהודי – "לשון הקדש שבו נברא העולם" אותיותיה הן "אותיות שנבראו בהם שמים וארץ" – הוא הוגה בתורה שהיא זכות קיומו של העם וקשורו לארץ ישראל.

בתוך התורה שבכתב המפורשת ע"י התורה שבע"פ מסתתרת הברית שבין ה' לבין עם ישראל. ולכן עם ישראל "עם לבד ישכון" ולא יתערב בגויים וגם ארץ ישראל מעדיפה להשאר בשממתה מאשר להתפאר ולהתהדר ביושביה שאינם בעלי בריתה. רק עם ישראל יכול לישב אותה ולהחזיר לה את כבודה.

וכיון שאנו עובדים אצל הקב"ה כממלאים תפקידים אוניברסאליים ה' שומר עלינו תחת חסותו ואי אפשר להשמידנו וכך גם לא את ארץ ישראל ואנו נשארים סתומים וחתומים לעולם כרבוננו ובלתי מנוצחים כאדוננו. ה' בחר בנו ובארצנו כדי להעביר באמצעותנו מסר לאנושות ולעולם ביחס לאדם הפרטי ולמדינה. שנת השמיטה עפ"י הטעמים שלה כפי שעסקנו בזה בעבר בהחלט מהווה שיעור חשוב ומסר שעל ידו אנו מצווים ללמד את העולם פרק חשוב ביחסים של אדם לחברו, בין אדם לאדמתו ובין אדם לקהילתו.

עדכון שמיטה –

כבר מראשית השנה התוצרת החקלאית שאנו צורכים יש בה ירקות הקדושים בקדושת שביעית: אבטיח, אננס, אספרגוס, אפונה, בטטה, במיה, בצל ירוק, ברוקולי, גמבה, דלורית, דלעת, חזרת, חסה, חציל, כוסבר, כרוב אדום, כרוב לבן, כרוב סיני, כרובית, כרפס עלים, כרפס שורש, כרתי, לפת, מלון, מלפפון, סלק אדום, סלק עלים, עגבנייה, עירית, פטרוזיליה עלים, פטרוזיליה שורש, פלפל, פלפל חריף, פפריקה, צנון, צנונית, קולורבי, קישוא, שומר, שמיר, שעועית בתרמילים, תות שדה, תירס, תרד, בננה. בתירס ואפונה בתרמילים כבר יש חשש ספיחין. בראשית החודש הקרוב – חשוון, גם הארטישוק מצטרף לירקות הקדושים בקדושת שביעית. בהמשך גם הקרמבולה. מאמצע החודש הגזר, ובסופו גם התפוח אדמה. ובחסה – יש לחשוש לאיסור ספיחין כבר מתחילת החודש. וע"כ יש להקפיד ולצרוך את התוצרת החקלאית הנ"ל רק בחנויות המושגחות ע"י רבנות מקומית רשמית.